

آموزش هنر

سال دوم (هشتم)
دوره‌ی اول متوسطه پیش حرفه‌ای

۱

۳

۹

۶

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

آموزش هنر

(دوره ی اول متوسطه پیش حرفه ای)

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: شورای برنامه ریزی و تألیف کتاب‌های
درسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

نام کتاب: آموزش هنر سال دوم (هشتم) دوره ی اول متوسطه- ۱۵۴

مؤلفان: زهرا معینی، پدram حکیم زاده، فریده رئیسی ماکیان، فرزانه کوچک خانی

ویراستار: بهروز راستانی

حروف چینی: شیوا پور محمد

مدیریت امور چاپ و تولید: لیدا نیک‌روش

آماده سازی و نظارت بر چاپ: اداره ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران - خیابان ایرانشهرشمالی - ساختمان شماره ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۳۱۱۶۱ - دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶ - کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت: WWW.CHAP.SCH.IR

امور فنی: زهرا محمد نظامی

تصحیح: سپیده ملک ایزدی

مدیر هنری و طراح گرافیک: فرشته نجفی

طراح جلد: محمد علی کشاورز

عکاسی: اعظم لاریجانی

تصویرگران: هدا حدادی، شعله محلوجی، فاطمه رادپور و فرید نیک سروش

صفحه آرا: حسین وهابی

ناشر: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

چاپخانه: شرکت افست (سهامی عام)

سال انتشار و نوبت چاپ: پنجم - ۱۳۹۶

ISBN 964-05-1624-4

شابک ۹۶۴-۰۵-۱۶۲۴-۴

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد.

این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تاکید بر انعطاف در عین ثبات و همه جانبه نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توانمندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف موثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

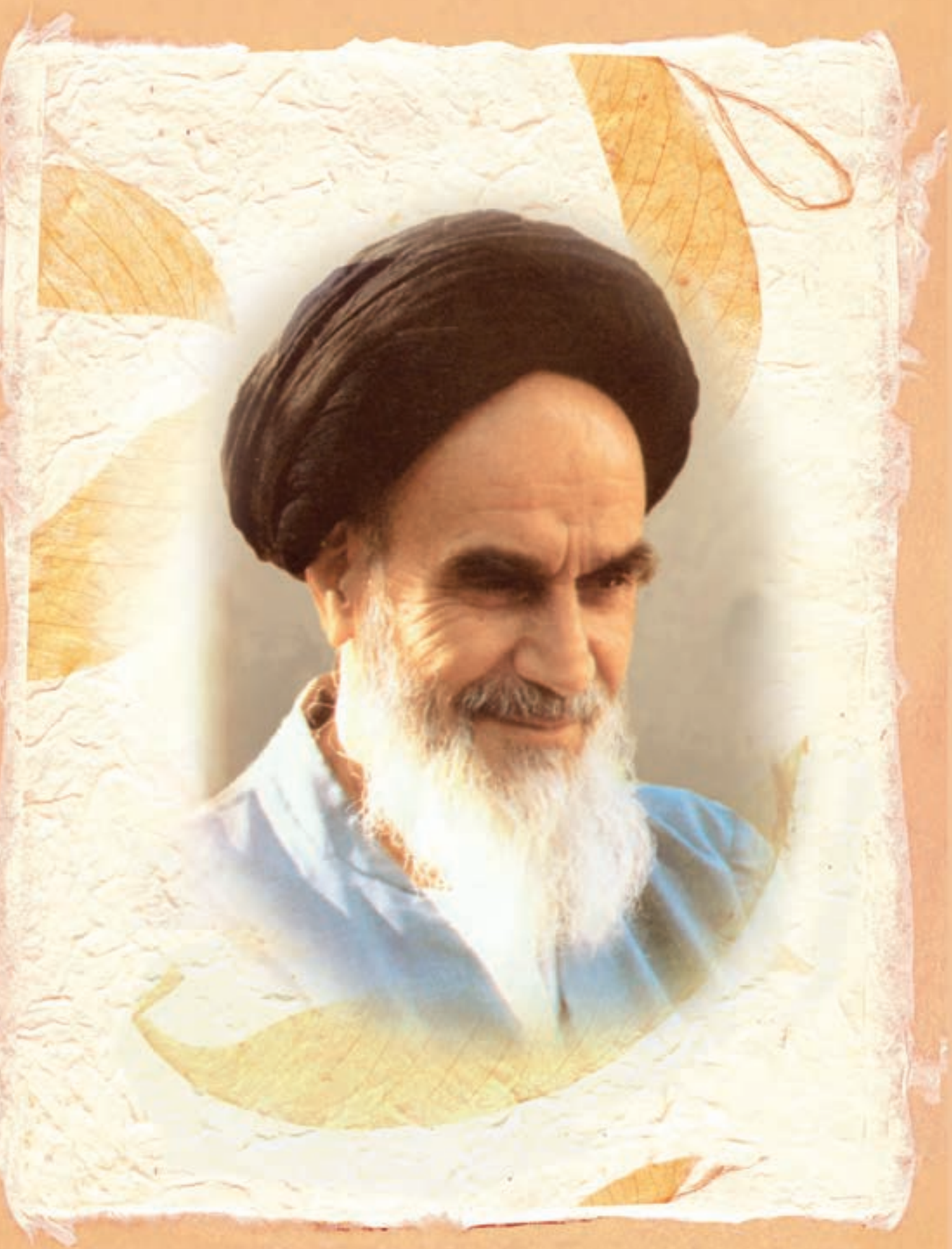
این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تالیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم.

در اینجا از همه همکاران و صاحب نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نماید.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد.

سخنی با همکاران گرامی؛

هنر پدیده‌ای جهانی است که در همه‌ی ابعاد زندگی وجود داشته است و همه‌ی انسان‌ها در حیات آن شرکت داشته‌اند. هنر هر جامعه‌ای نشانگر تمدن آن جامعه است. در جهان امروز به ویژه در قرن حاضر، درس هنر در میان عناوین موضوعات درسی دانش‌آموزان جایگاه ویژه‌ای یافته است.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، که مهم‌ترین هدف آن برنامه ریزی برای تعلیم و تربیت دانش‌آموزان استثنایی است، با توجه به آگاهی از اهمیت و جایگاه درس هنر برای بالا بردن سطح شناخت و تقویت خلاقیت و بروز توانایی‌های «دانش‌آموزان با نیازهای ویژه» بر آن شده است تا کتاب آموزش هنر را که توسط کارشناسان و متخصصان تهیه گردیده، در اختیار آنان قرار دهد. برای آموزش مناسب کتاب حاضر، توجه شما را به ویژگی‌های ساختاری آن جلب می‌کنیم:

ساختار کتاب

۱- تعداد دروس براساس سر فصل‌های اساسی درس هنر تنظیم شده است. این سر فصل‌ها عبارت‌اند از: نقاشی، طراحی - مبانی، کار دستی (کلاژ، کاغذ و تا، کاغذ و برش، حجم سازی)، چاپ، نمایش و موسیقی و تربیت شنوایی.

۲- رویکرد اصلی کتاب که توسعه‌ی مهارت‌های حسی - حرکتی است، با انجام تمرین‌های «آموزش گام به گام»، در هر مبحث درسی مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع از یک سو به تربیت هنری و بالارفتن ذوق و خلاقیت هنری دانش‌آموزان می‌انجامد و از سوی دیگر زمینه را برای ایجاد توانایی‌های گوناگون حرفه‌ای فراهم می‌کند.

۳- آموزش مفاهیم هنری با توجه به زمینه‌ی روان‌شناختی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه تدوین شده و سعی گردیده است عناوین و متن دروس، ساده و در حد توان و دانش آنان باشد و از به کارگیری عبارات ثقیل و دور از ذهن خودداری شده است.

۴- معلم می‌تواند با توجه به تفاوت شرایط اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی دانش‌آموزان، تمرین‌های مناسبی را برای آن درس، مشابه با تمرین‌های ارائه شده، طراحی و اجرا کند.

روش های تدریس

طراحی آموزشی برای درس هنر باید به گونه‌ای باشد که در کلاس فضایی آرام، آزاد و با نشاط بیافریند تا بستر مناسبی برای بروز استعدادها، خلاقیت‌ها و همچنین ارضای نیازهای دانش‌آموزان

به زیباشناسی و آفرینش هنری را فراهم آورد. در فرآیند فعالیت‌های یاددهی-یادگیری می‌توان از همه‌ی روش‌های تدریس که اساس آن‌ها فعالیت و مشارکت دانش‌آموز است، استفاده کرد و علاوه بر مشارکت دانش‌آموز در فرآیند تجربه‌های یادگیری، زمینه‌ی بروز خلاقیت او را نیز فراهم نمود. تلفیق رشته‌های هنری نیز در هر جا که میسر است، باید انجام شود.

نکات قابل توجه در فرآیند یاددهی - یادگیری

- بیشتر وسایلی که در متن درس‌ها پیش بینی شده، در دسترس (و یا دور ریختنی) است و به راحتی تهیه می‌شود.

- بهتر است در پایان هر جلسه، فهرست وسایل مورد نیاز جلسه‌ی بعد را به اطلاع دانش‌آموزان برسانید.

- برای ایجاد اعتماد به نفس، دانش‌آموزان را عادت دهید به طور مستقل کارکنند. البته در مواردی که لازم می‌دانید، برای گسترش روحیه‌ی همکاری، انجام برخی فعالیت‌ها به صورت گروهی توصیه می‌شود.

- در ابتدای شروع هر فعالیت، اقدامات لازم جهت مشاهده‌ی محیط اطراف یا نمونه کارهای عملی را فراهم کنید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید بعضی از فعالیت‌ها را به صورت گروهی در کلاس اجرا کنند.

- لازم است بر فعالیت‌های دانش‌آموزان دقت و نظارت کامل داشته باشید و آن‌ها را راهنمایی کنید تا از وسایل و ابزار خود به خوبی نگهداری کنند.

- در انتهای هر چند درس می‌توانید نمایشگاهی از آثار دانش‌آموزان تشکیل دهید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید که تا در حد خود از قدرت تخیل و تفکرشان استفاده کنند و در هنگام کار، به آن‌ها آزادی عمل بدهید تا مطابق با سلیقه و نظر خود فعالیت کنند. هم‌چنین از تحمیل نظرات خود پرهیز کنید تا آنان از ساخت نمونه‌های کلیشه‌ای بپرهیزند.

- دانش‌آموزان علاقه‌مند به انجام فعالیت‌ی ویژه می‌توانند با نظارت والدین خود، آن را با طرح جدیدی در ساعات اوقات فراغت تکرار کنند.

ارزش‌یابی

کتاب حاضر شامل بیست و شش درس می‌باشد و همکاران گرامی می‌توانند بر اساس علایق و توانمندی دانش‌آموزان، بیست عنوان درس را آموزش داده و در ارزشیابی مورد لحاظ قرار دهند.

طی فرایند ارزش‌یابی، فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموز و نتیجه‌ی این فعالیت‌ها که محصول هنری اوست، با مشارکت آموزگار، خود دانش‌آموز و هم‌کلاس‌های او مورد سنجش و قضاوت قرار می‌گیرد.

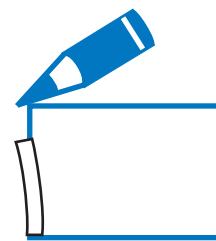
فهرست

- ۱۰ طراحی، مبانی (۱) / ترکیب بندی نقطه- رنگی ۱
- ۱۴ کاردستی (۱) / ساخت موشک کاغذی ۲
- ۱۶ چاپ (۱) / چاپ با روش نخ و جوهر ۳
- ۱۸ طراحی، مبانی (۲) / ترکیب بندی خط افقی، عمودی و مورب- رنگی ۴
- ۲۲ نمایش (۱) / انواع حرکات ۱ ۵
- ۲۴ کاردستی (۲) / ساخت قاب عکس ۶
- ۲۶ طراحی، مبانی (۳) / ترکیب بندی نقطه (مربع) و خط (افقی- عمودی)- سیاه و سفید ۷
- ۳۰ چاپ (۲) / نقاشی با روش خراش دادن - تک رنگ ۸
- ۳۲ کاردستی (۳) / ساخت ریسه ی تزئینی ۹
- ۳۴ نمایش (۲) / انواع حرکات ۲ ۱۰
- ۳۶ طراحی، مبانی (۴) / ترکیب بندی نقطه (مربع) و خط (افقی- عمودی)- رنگی ۱۱
- ۴۰ کاردستی (۴) / ساخت تابلوی کلاژ با تکه های پارچه ۱۲
- ۴۴ چاپ (۳) / نقاشی با روش خراش دادن - چند رنگ ۱۳

- ۴۶ طراحی، مبانی (۵) // ترکیب بندی نقطه (مثلث) و خط مورب - سیاه و سفید ۱۴
- ۵۰ موسیقی و تربیت شنوایی (۱) // آشنایی با صداهای زیر و بم ۱۵
- ۵۴ کاردستی (۵) // ساخت تابلوی کلاژ با انواع اشیا ۱۶
- ۵۶ طراحی، مبانی (۶) // ترکیب بندی نقطه (مثلث) و خط مورب - رنگی ۱۷
- ۶۰ چاپ (۴) // چاپ با برگ و گل ۱۸
- ۶۲ نمایش (۳) // انواع حرکات ۳ ۱۹
- ۶۴ طراحی، مبانی (۷) // ترکیب بندی نقطه (دایره) و خط منحنی - سیاه و سفید ۲۰
- ۶۸ موسیقی و تربیت شنوایی (۲) // آشنایی با صداسازها، ضربک کبریتی و ویزویزک ۲۱
- ۷۰ کاردستی (۶) // قالب ریزی با گچ (تهیه زیر استکانی) ۲۲
- ۷۴ طراحی، مبانی (۸) // ترکیب بندی نقطه (دایره) و خط منحنی - رنگی ۲۳
- ۷۸ نمایش (۴) // نمایش بازی ۲۴
- ۸۰ چاپ (۵) // چاپ با مهرهای ساخته شده از چوب و کاموا ۲۵
- ۸۴ نقاشی / با موضوع و تکنیک آزاد ۲۶

ترکیب بندی نقطه رنگی

به این نمونه‌ها توجه کنید :

وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- چسب ماژیکی
- شابلون های دایره ، مربع ، مثلث
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

گام به گام انجام دهید :

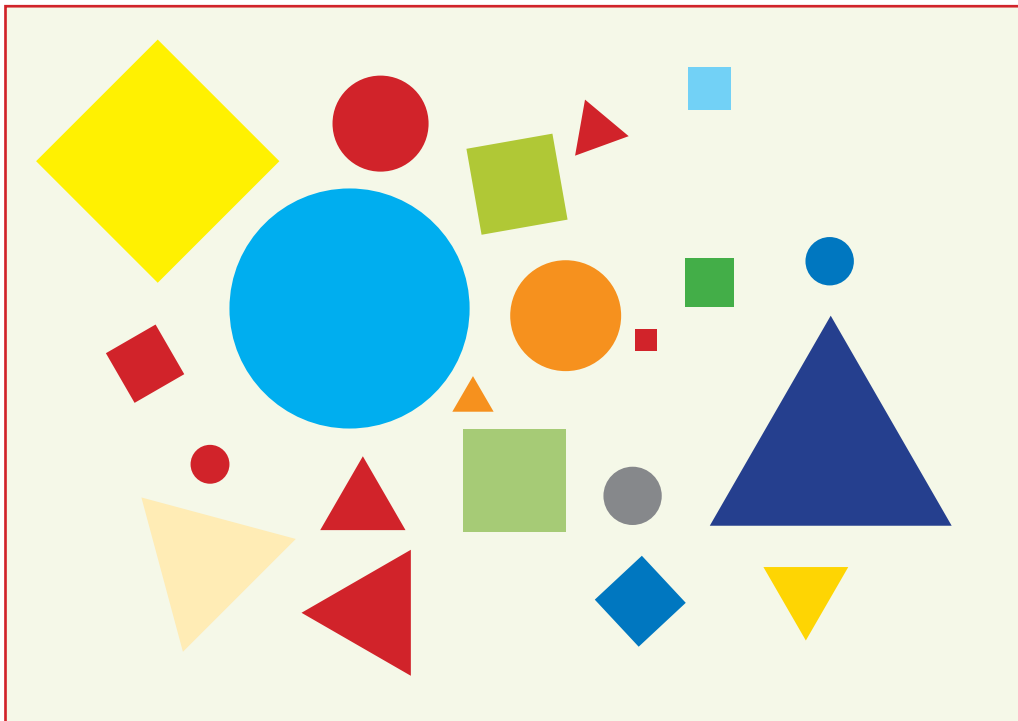
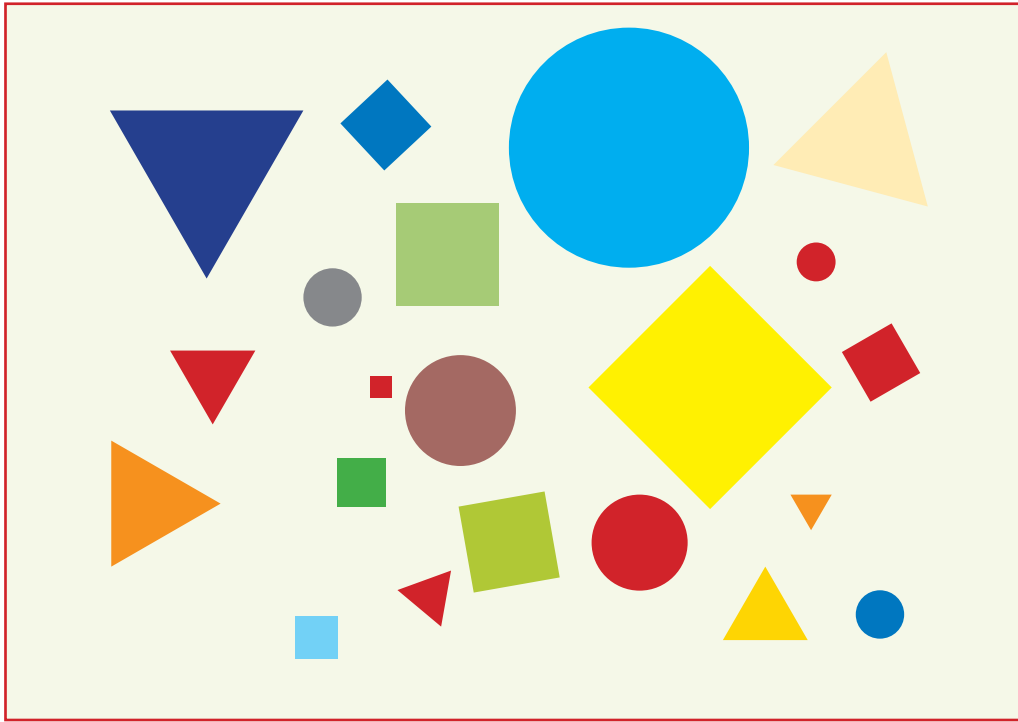
۱ - دو برگ کاغذ که روی هر یک از آنها کادری با ابعاد 12×17 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.

۲ - با استفاده از شابلون و مقوای نقطه‌های کوچک رنگی به شکل های دایره ، مربع و مثلث تهیه کنید .

۳ - نقطه ها را به شکل دلخواه با هم ترکیب کنید و داخل کادرها بچسبانید.

ساخت موشک کاغذی

وسایل و مواد مورد نیاز :

- یک برگ کاغذ به رنگ دلخواه (اندازه A₄)

گام به گام انجام دهید :

- ۱- کاغذ خود را از درازا تا کنید و بعد به حالت اول برگردانید.

- ۳- حالا نوک مثلث ایجاد شده را به طرف پایین تا بزنید.

- ۲- دو گوشه‌ی بالایی را به طرف خط وسط تا بزنید؛ به طوری که شکلی شبیه یک سقف شیروانی ایجاد شود.

۵- حالا یک مثلث کوچک در وسط دیده می شود. نوک آن را به طرف بالا تا بزنید.

۴- دوباره حرکت قسمت ۲ را تکرار کنید تا یک سقف شیروانی درست شود.

۷- حالا لبه های کاغذ را مانند تصویر، یک بار دیگر تا بزنید.

۶- در این قسمت هر دو لبه ی خارجی کج را تا خط وسط تا کنید.

موشک شما آماده ی پرواز است.

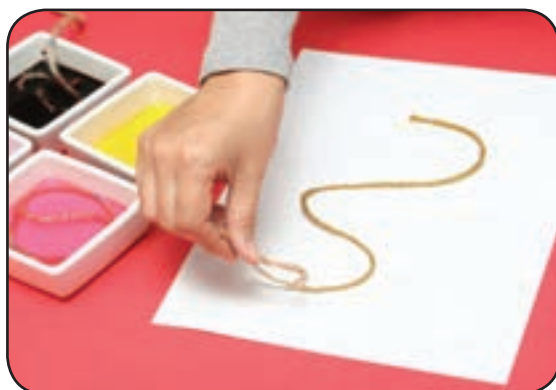
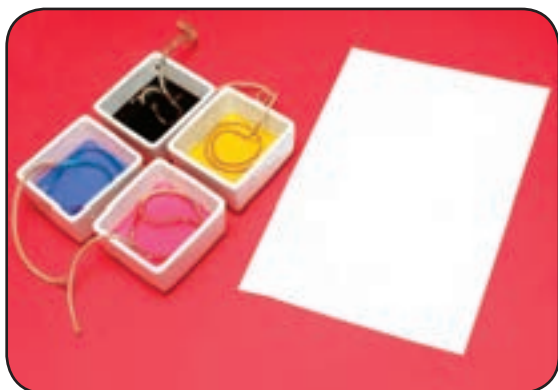
چاپ با روش نخ و جوهر

وسایل و مواد مورد نیاز :

- جوهر رنگی ، ۳ یا ۴ رنگ
- ۴ تکه نخ ضخیم ۶۰ سانتی متری
- دو برگ کاغذ A۴
- روان نویس های اکلیلی یا ماژیک های اکلیلی
- دستمال کاغذی یا پارچه ای
- ظرف یک بار مصرف

گام به گام انجام دهید :

- ۱- کاغذ را روی میز قرار دهید.
- ۲- جوهرهای رنگی را داخل ظرف بریزید و مقابل خود بگذارید.
- ۳- هر تکه نخ را داخل یکی از جوهرها فرو ببرید به طوری که حدود ۱۰ سانتی متر آن بیرون از جوهر باشد.

- ۵- کاغذ دوم را روی آن بگذارید. سپس با کف دست ، آن را محکم نگه دارید و با دستی دیگر، نخ را به سرعت از لای دو کاغذ بیرون بکشید.

- ۴- یکی از نخ های رنگی شده را از ظرف خارج کنید و به شکلی تصادفی روی کاغذ قرار دهید.

حالا می بینید که یک نقش تصادفی بر روی کاغذ شما شکل گرفته است.

۷- در این مرحله می توانید فضاهای کوچک و بسته‌های راکه تشکیل شده‌اند با روان نویس‌های اکلیلی و یاماژیک‌های طلائی و نقره ای رنگ آمیزی کنید.

۶- همین کار را با رنگ‌های بعدی انجام دهید. تذکر: سعی کنید هر بار نخ خود را در قسمت‌هایی از کاغذ که نقش و نگاری ندارد قرار دهید تا سطح آن به طور یکنواخت از خطوط درهم و زیبا پوشیده شود.

می توانید با راهنمایی مربی و کمک دوستان خود به جای روان نویس اکلیلی و یا ماژیک‌های طلائی و نقره ای وسایل دیگری را به کار ببرید.

ترکیب بندی خط افقی، عمودی و مورب رنگی

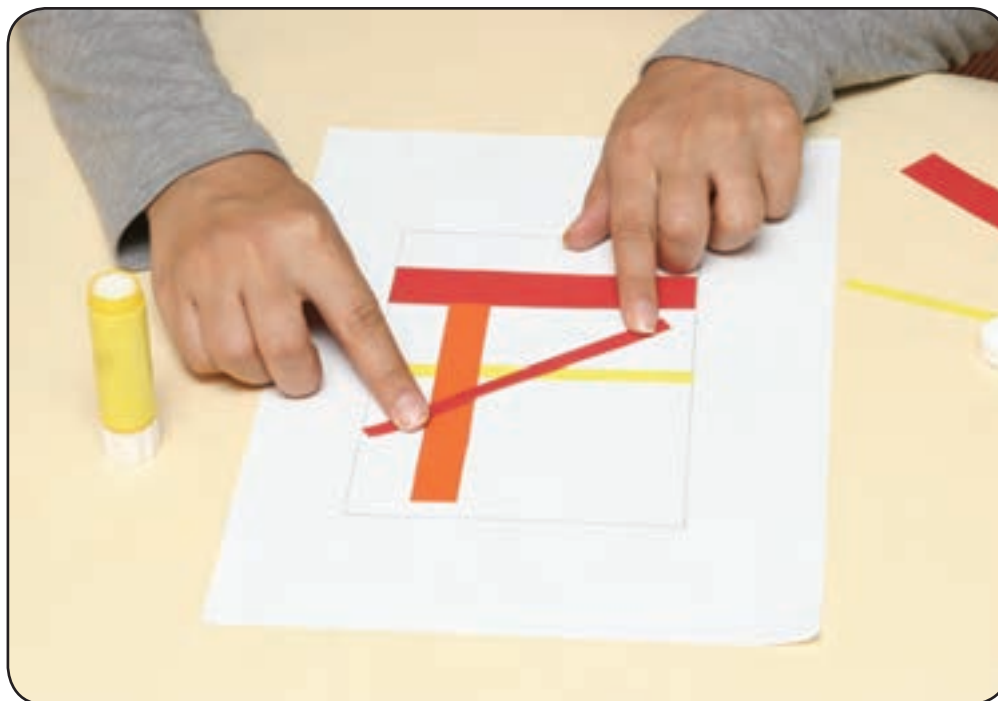

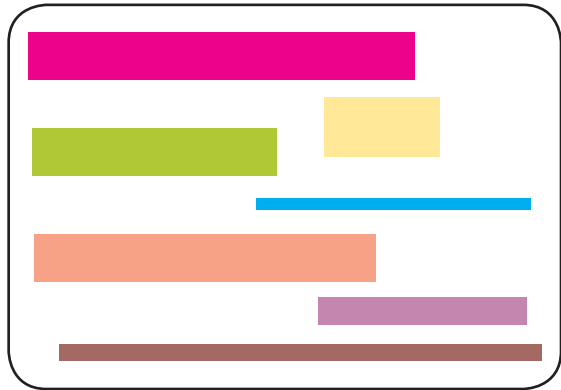
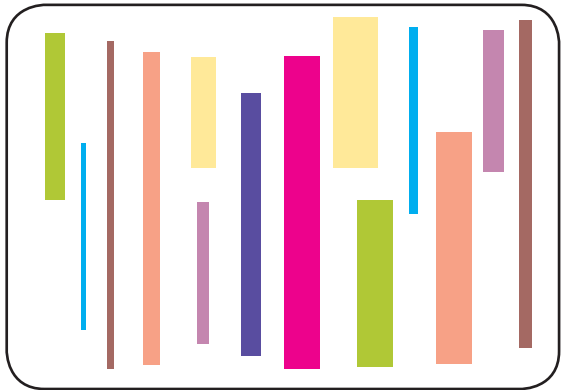
وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ سفید
- مداد
- پاک کن
- مقوای رنگی
- چسب ماژیکی
- خط کش فلزی
- قیچی یا کاتر

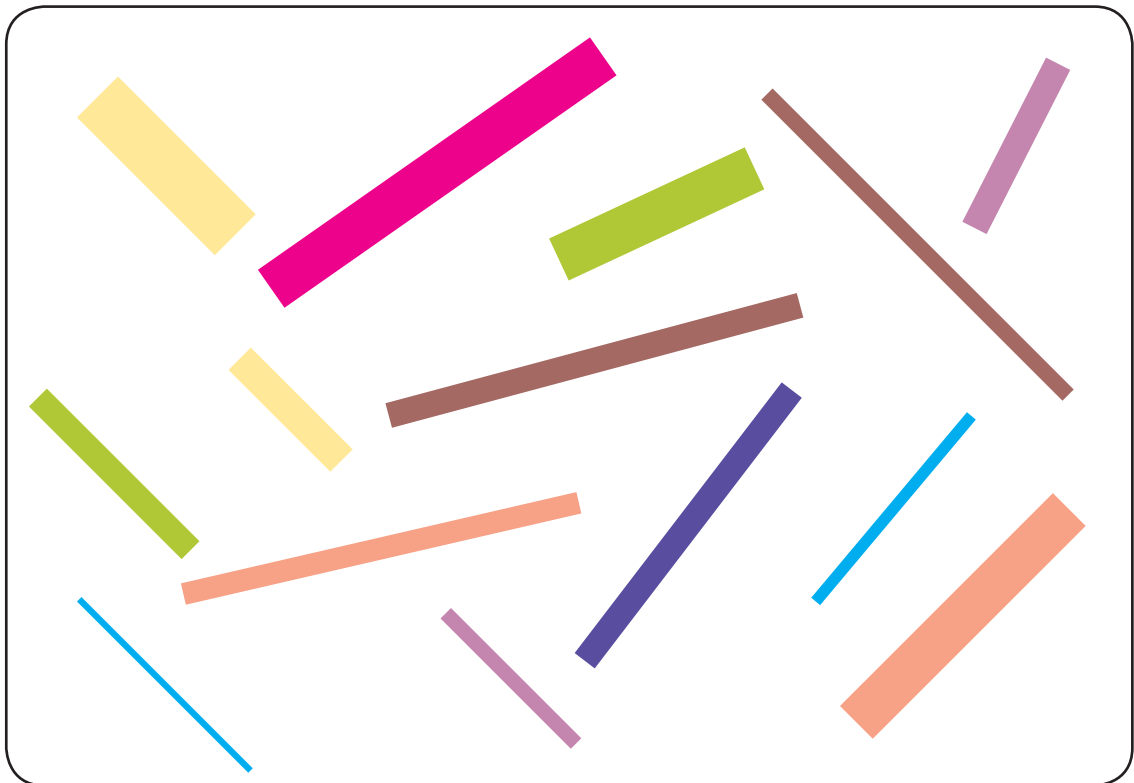
گام به گام انجام دهید :

۱ - دو برگ کاغذ که روی هر یک از آنها کادری با ابعاد 12×17 سانتی متر رسم شده باشد، روی میز بگذارید.

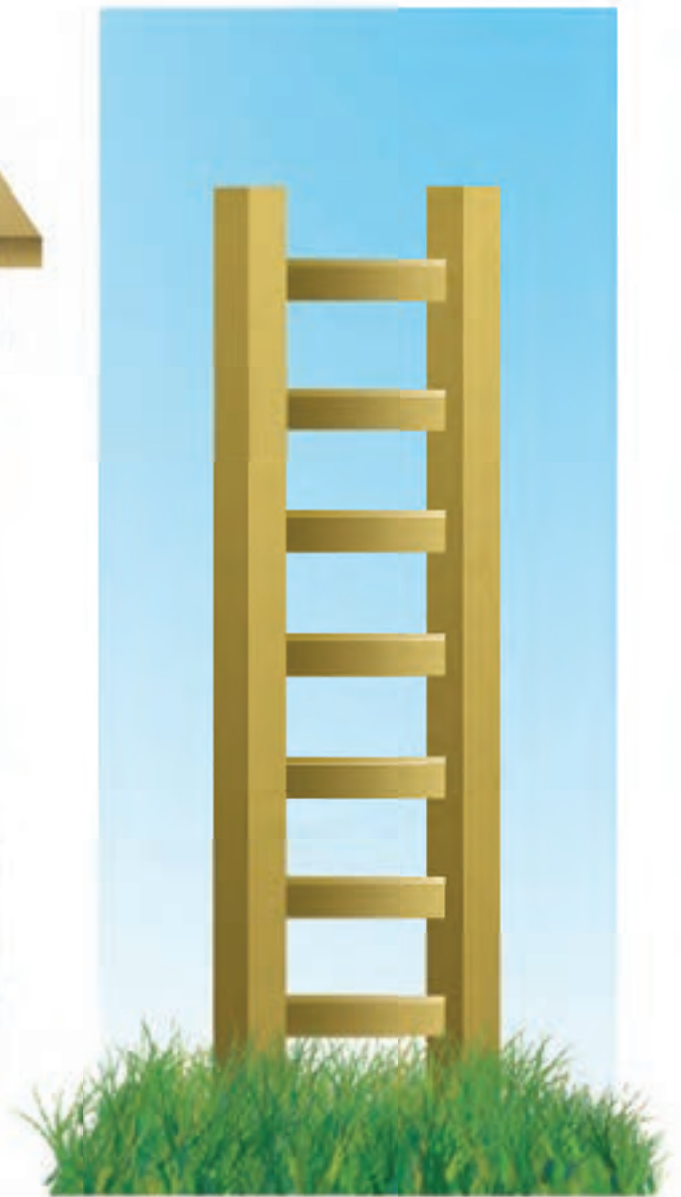

۲- چند مقوای رنگی بردارید و از آنها نوارهای نازک و پهن رنگی ببرید.

۳- نوارهای مقوایی رنگی را به شکل افقی، عمودی و مورب ترکیب کنید و داخل کادرها بچسبانید.

به نمونه های زیرتوجه کنید:

انواع حرکات ۱

دانش آموز عزیز، شما در سال گذشته با انواع حالت های لحن و بیان آشنا شدید و قصه گویی (قصه خوانی) را تمرین کردید. امسال نیز با انواع حرکت آشنا خواهید شد و آن ها را در نمایش های فردی و گروهی تمرین خواهید کرد.

گام به گام انجام دهید :

۱- با حالت های زیر راه بروید :

• خیلی محکم و شق و رق

• خیلی شل و ول

• خیلی طبیعی

• مثل یک پیرمرد یا پیرزن

• مثل یک کودک ۲ تا ۳ ساله

۲- هر یک از حالت های شماره ی «۱» را با حرکت های زیر ادغام و تمرین کنید:

- ایستاده اید و می خواهید بنشینید.
- از پله یا یک بلندی، بالا می روید.
- نشسته اید و می خواهید بایستید.
- از پله یا یک بلندی، پایین می آید.
- می دویید.
- غذا می خورید.

شما چه حالات و حرکات دیگری می شناسید ؟
با راهنمایی مربی و هم فکری دوستان خود آن ها را تمرین کنید.